

Bilag 3

16-04-2008

Kvalitets cases på handicapområdet og specialområdet

Sagsnr.

2007-104102

I den politiske bestilling af analysen fremgår det, at kvaliteten af de københavnske tilbud skal vurderes, herunder deres evne til at øge borgernes selvforsørgelsesgrad. Inden for rammerne af analysen har det ikke været muligt at foretage en decideret måling af tilbudenes kvalitet og effekt. I stedet er det valgt at fokusere på nogle tilbud, som har en særlig kvalitet, fordi tilbudene byder på nye og anderledes løsninger, som bidrager til brugernes selvforsørgelsesgrad, deltagelse og inklusion i samfundet.

Dokumentnr.

2008-203412

I det følgende præsenteres to tilbud med ovenstående kvaliteter – et i Børne- og Ungdomsforvaltningen og et i Socialforvaltningen.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har et tilbud om flerfamilieskole, som er et alternativ til dyre specialskolepladser, og som i høj grad formår at sikre, at barnet efter endt ophold kan vende tilbage til folkeskolen. Dette sikrer inklusion, samtidig med at tilbudet er billigere end specialskole.

Socialforvaltningen tilbyder udviklingshæmmede en reel tilknytning til arbejdsmarkedet ved at sikre dem et ”rigtigt” arbejde med hjælp fra jobcoaches. Dette giver livsglæde samt udvikling af sociale kompetencer for de udviklingshæmmede.

Flerfamilieskolen Villa Rolighed¹

Set-up

En del børn har det vanskeligt i skolen, pga. udtalte adfærds- og følelsesmæssige vanskeligheder, og er på kanten til at blive ekskluderet fra normalskolen. Et tilbud til den målgruppe er Flerfamilieskolen Villa Rolighed (FFS), hvor børnene går i skole 3 dage om ugen og de resterende dage i hjemskolen. Hvis FFS eller tilsvarende tilbud ikke eksisterede, ville alternativet fx være Familieskolen ved Furesøen eller specialskole.

Nedenstående tabel viser omkostningerne pr. barn i de forskellige tilbud.

Omkostninger pr. barn	Kr.
Flerfamilieskolen Villa Rolighed	200.000 ²
Familieskolen ved Furesøen	255.000 ³
Specialskole	360.000 ⁴

Beskrivelse af tilbud

Flerfamilieskolen (FFS) Villa Rolighed er et tilbud til børn fra 0-6. klasse, som har det svært i skolen grundet udtalte adfærds- og følelsesmæssige vanskeligheder. Flerfamilieskolen ligger på Gammel Kalkbrænderivej 7 på Østerbro, og tager imod børn fra skoler i Københavns Kommune. Skolen blev grundlagt i 2005 med inspiration fra Marlborough Family Center i London.

Grundtanken i Flerfamilieskolen er, at et barns vanskeligheder ikke kan ses isoleret, men bedst forstås som opstået i samspillet mellem barnet og de vigtige voksne omkring barnet. Da forældrene er de vigtigste voksne i barnets liv, har de den største mulighed for at påvirke barnets adfærd. Derfor skal de deltage sammen med deres barn på Flerfamilieskolen, og være med til at sætte en udvikling i gang, som skaber forandring for deres barn.

Tilbuddet på Flerfamilieskolen er et familiekursus, der varer ca. 6 måneder, dertil lægges en indslusningsperiode på ca. 1½ måned og udslusningsperiode på ca. 6 måneder. Under selve opholdet er barnet på Flerfamilieskolen 3 dage om ugen med en forælder (eller anden betydningsfuld voksen), og de resterende dage i sin klasse på hjemskolen. Under opholdet på Flerfamilieskolen forbliver barnet indskrevet i sin hjemskole. Barnet fortsætter desuden under hele

---

¹ Kvalitetscasen bygger på viden indhentet via dokumentmaterialer og interview med afdelingsleder Kirsten Dreyer.

² Pris inkl. pladspris på almindelig skole.

³ Pris inkl. pladspris på almindelig skole.

⁴ BUF betaler for undervisningsdelen og SOF betaler for opholdsdelen. Omkostningerne fordeler sig ligeligt imellem de to forvaltninger.

opholdet på sit almindelige fritidshjem. I ind- og udslusningsperioden er barnet på fuld tid på hjemskolen.

Der er et tæt samarbejde mellem Flerfamilieskolen og børnenes hjemskoler under hele forløbet, også i ind- og udslusningsperioderne.

Flerfamilieskolen er normeret til 14 børn. Personalet i Familieskolen består af lærere, psykologer og en afdelingsleder.

Skolen er inspireret af det flerfamiliearbejde, der over mange år er udviklet på Marlborough Family Service i London. Grundtanken er, at et barns vanskeligheder ikke kan ses isoleret, men bedst forstås som opstået i relationerne mellem barnet og betydningsfulde voksne. Problemadfærd hos et barn kan forstås, som barnets invitation til sine omgivelser om, at der er noget galt, og at barnet med sin adfærd viser, at det har behov for at blive set og få hjælp fra omgivelserne.

På Flerfamilieskolen arbejdes der med handleplaner, der indeholder udviklingspunkter, mål, kvalitetskriterier og indsats. Handleplanen drøftes og godkendes af forældre, lærere og skolepsykolog, og fungerer derefter som en aftale og en form for kontrakt for den fælles indsats.

Det er væsentligt, at forældrene får indsigt i, hvad de selv kan gøre for at ændre samværs mønstre, der blokerer for forandring for barnet hjemme og i skolen. Det er vigtigt at forældrene efter opholdet på Flerfamilieskolen fortsat arbejder med de ting de har lært omkring ændrede samværs mønstre, således at der er en fortsat udvikling og effekt i forhold til de ting der virker. For at støtte forældrene i arbejdet med at ændre uhensigtsmæssige familiemønstre afholdes der individuelle familiesamtaler, hvor temaer og mønstre i familien, som

kan være hæmmende for udvikling og forandring belyses, og der åbnes op for nye handlemuligheder.

Under opholdet møder barnet sammen med en forælder eller en anden betydningsfuld voksen i flerfamilieskolen tre dage om ugen. Barnet undervises individuelt efter hjem-skolens bøger og undervisningsplan og deltager i gruppe-samtaler og fællesaktiviteter med de øvrige børn og voksne.

For at fastholde tilhørsforholdet til hjemskolen modtager barnet undervisning i sin klasse to dage om ugen evt. sammen med en forælder. Under hele opholdet på flerfamilieskolen fortsætter barnet på sit almindelige fritidshjem.

Efter opholdet på FFS følger en udslusningsfase, hvor barnet deltager på fuld tid på hjemskolen. Udslusningen foregår over en periode på ca. 6 måneder, og der afholdes i denne periode 3 - 4 møder på hjemskolen. Flerfamilieskolen står til rådighed med råd og vejledning for både familien, lærerne og pædagogerne.

De positive forandringer fra opholdet på Flerfamilieskolen skal overføres til hjemskolen, og der skal arbejdes videre med børnenes mål og handleplan, når kurset er afsluttet.

Hvis ikke dette sker, kommer barnet meget hurtigt til at stå alene med ansvaret for sin adfærd. Der peges på, at det så ofte er et spørgsmål om tid, før barnet falder tilbage til gamle uhensigtsmæssige mønstre. Derfor samarbejdes der med lærere og pædagoger, og børnene følges i overgangen fra opholdet på Flerfamilieskolen til hjemskolen.

Flerfamilieskolen tilbyder endvidere sparring til lærerne på hjemskolerne og er til rådighed med råd og vejledning, når handleplanen skal overføres til hjemskolens praksis.

Flerfamilieskolen følger børnene og deres familie i et halvt til et helt år efter opholdet. Skolerne og forældrene har efterfølgende mulighed for at kontakte Villa Rolighed, hvis der opstår problemer.

Tilbuddets kvalitet

Børnene på FFS er på kanten til eksklusion fra normalskolen, og tilbuddet opfattes som sidste forsøg inden specialskole eller behandling. I stedet for udskillelse og yderligere marginalisering gives der på FFS mulighed for integration af børnene i familien og i normalskolen. Der skabes samklang og erfaringsoverførsel fra det særlige tilbud til almindelige tilbud, og barnet, som er tæt på udskillelse, kan med relativt få midler inkluderes, og sikres socialisering i normalsystemet i stedet for specialsystemet.

Det er en kvalitet, at forældre til børn i vanskeligheder, kan hjælpe og bruge hinanden i arbejdet for at nå de fælles mål. Familier på tværs af kulturer og med forskellige social og økonomisk baggrund mødes flere gange om ugen med det samme formål, nemlig at støtte deres børn og forhindre udskillelse fra normalskolen. Familierne lærer hinanden at kende, de danner netværk og de bruger hinanden på en anden måde end de professionelle rådgivere. Sammen er de ikke klienter, men de forstår hinandens bekymringer og frustrationer i forhold til deres børns skolevanskeligheder, og gennem arbejdet og samværet skabes en synergivirkning, som skaber grobund for positive forandringer.

Flerfamilieskolen Villa Rolighed er netop ved at blive evalueret af Cubion. Første fase i denne proces er at opstille kvalitetskriterier. Denne proces er netop i gang og forventes færdig i foråret 2008. Evalueringsrapport forventes færdig i løbet af efteråret 2008.

Med henblik på at vurdere tilbuddets kvalitet tages der udgangspunkt i følgende målsætninger, der er formuleret for Flerfamilieskolen praksis:

- At barnet kan blive på egen skole
- At barnet får et bedre skoleliv
- At barnets relationer bedres under forløbet
- At udbrede metoden

Det fremhæves, at langtidsholdbarheden af tilbuddets effekt endnu ikke er dokumenteret. Der peges på, at effekten af tilbuddet i høj grad er afhængig af omstændighederne i børnenes familier og at hjemskolerne formår at inkludere børnene i skolefællesskabet. I forhold til børnenes hjemskoler peges der på, at der har været mange lærerskift, hvilket er en særlig udfordring, da børnene er meget sårbare overfor skift.

Det understreges, at en styrke ved tilbuddet er det tværprofessionelle arbejde mellem lærer og psykologer på skolen. Således tænkes der altid en psykologfaglig og en lærefaglig vinkel ind, når der sættes aktiviteter i gang.

Endvidere peges der på, at en fælles indsats er vigtig i forhold til den varige effekt af tilbuddet. Aktiv brobygning, hvor Flerfamilieskolen, familien, hjemskolen og fritidstilbuddet arbejder efter fælles mål danner grundlag for en virkningsfuld indsats. Det fremhæves, at brobygningen er en krævende aktivitet, der tager lang tid. Men det er omvendt også en meget afgørende aktivitet. Hvis dette ikke fungerer, vil det påvirke effekten af indsatsen negativt.

At barnet kan blive på egen skole

Et af de formulerede mål er, at tilbuddet så vidt muligt skal understøtte at barnet kan blive på egen skole efter endt ophold på Flerfamilieskolen.

Udsluset til	Antal
<i>Børn der ikke går på skolen længere:</i>	
Egen skole	8
Egen skole - enkeltintegreret	1
Egen skole - nu henvist til dagbehandling	1
Egen skole - nu Skolen i Charlotttegården	1
Egen skole - nu i obs. Klasse	1
Naboskole	1
Familien er fraflyttet byen	1
<i>I alt</i>	14
<i>Børn der stadigvæk går på skolen:</i>	
Er stadig på FFS	9
I gang med udslusning	3
<i>I alt</i>	12
Total	26

Af de børn, der er udsluset fra skolen, er en stor del vendt tilbage til folkeskolen. Således er 12 af de børn, der ikke går på skolen længere, udsluset til egen skole. Af de 12 børn er 3 børn efterfølgende blevet henvist til specialtilbud (dagbehandling, observationsklasse og specialskole) og et enkelt barn er enkeltintegreret. På baggrund af ovenstående må de konkluderes, at skolen i høj grad lever op til målsætningen om, at barnet kan blive på egen skole.

Det fremgår af ovenstående, at det ikke er alle skoler, der kan inkludere børnene efter et ophold på flerfamilieskolen. Ifølge Flerfamilieskolen er et par af børnene efterfølgende blevet opgivet af skolerne. Der peges på, at dette formentligt kan forklares med, at nogle børn allerede er meget marginaliseret inden de visiteres til Flerfamilieskolen, og at det derfor er svært for dem at komme tilbage til egen skole efter endt ophold. Det understreges derfor, at en tidlig indsats er vigtig!

Det fremgår af tabellen, at ud af de 12 børn der stadigvæk går på FFS, er 9 børn i gang med selve opholdet og 3 børn i gang med at blive udsluset fra skolen. På baggrund af ovenstående opgørelse, hvor børnene udsluses til efter endt ophold på skolen, må det formodes at disse børn i høj grad udsluses til egen skole.

At barnet får et bedre skoleliv

I forbindelse med udslusningen gennemføres der en mundtlig evaluering af tilbuddet. Skolen får i den forbindelse meget positive tilbagemeldinger fra både børnene, forældrene og lærerne. Det primære indtryk er, at tilbuddet bidrager til et bedre skoleliv.

Der peges på, at det er givet, at der vil være tilbagefald til gamle mønstre, hvis barnet oplever, at de voksne omkring det selv falder tilbage til gamle mønstre. I de situationer er det vigtigt sammen med børn, forældre og lærere at se tilbage på den periode, hvor det gik godt og finde tilbage til det, der var virksomt og hjalp barnet dengang. Forældre og lærere kontakter Flerfamilieskolen, også efter udslusningsperioden, hvis barnet udviser uhensigtsmæssig adfærd. Flerfamilieskolen siger altid ja til at hjælpe fx ved at tage fat med mål og målkort igen – eller sammen med de involverede reflektere over, hvad der kan hjælpe barnet.

At barnets relationer bedres under forløbet

Flerfamilieskolen bidrager til at sætte en udvikling i gang, der skaber forandringer. De tilbagemeldinger flerfamilieskolen modtager er, at alle oplever, at relationerne bliver bedre.

Familierne oplever, at der sker en positiv forandring og de er samtidig glade for at møde andre familier, der har børn med problemer i skolerne og svære familiemønstre, hvor temaer og mønstre blokerer for udvikling for børnenes side. Under et ophold på flerfamilieskolen har forældrene ofte stort udbytte af at give hinanden støtte og feedback.

Det fremhæves, at styrken og det særlige ved indsatsen er at familien er aktive med i forandringsprocessen. Dermed bliver det muligt at arbejde med de relationer børnene har til de mest betydningsfulde voksne. Familierne er desuden gode til indbyrdes at hjælpe hinanden og holde hinanden fast på de fastsatte mål for forandring.

Dagtilbud for handicappede: Bilka-projektet

Formål og idégrundlag:

En del af de voksne udviklingshæmmede har gennem flere år gjort opmærksom på at deres store drøm var at få et "rigtigt" arbejde på det ordinære arbejdsmarked. For de fleste i denne gruppe har det været gældende, at de ikke grundet deres intellektuelle handicap har været i stand til at ansættes individuelt på arbejdsmarkedet. En del af gruppen kunne med beskæftigelsesprojektet i Bilka få deres drømme opfyldt.

Formål:

At give udviklingshæmmede en reel tilknytning til arbejdsmarkedet, for derved at skabe større livsglæde og udvikling af sociale kompetencer for de udviklingshæmmede.

Arbejdsopgaverne i Bilka projektet er koncentreret omkring flaskesorteringen. For de flestes vedkommende har perioden i Bilka kvalificeret dem til at kunne deltage i arbejdsopgaver i en virksomhed samt til socialt at kunne begå sig på en stor arbejdsplads.

For den enkelte udviklingshæmmede betyder det, at denne får en ny oplevelse af sig selv, med øget selvværd, større livsværdi og som værende en aktiv deltager med et aktivt arbejdsliv i samfundet.

Udviklingshæmmede er generelt ikke selv i stand til at skaffe sig et ordinært job. Yderligere har de og arbejdspladsen behov for en Jobcoach, der kan vejlede begge parter, være problemløser og Supervisor og derved være medvirkende til at sikre, at den udviklingshæmmede kan fastholdes i sin opgaveløsning og ansættelse. Jobcoachen er en pædagog ansat i Jobshoppen, som er et kommunalt dagtilbud under Socialforvaltningen.

Både den udviklingshæmmede og virksomheden klædes således på til at kunne arbejde og spille sammen. Opfølgningen skal være kontinuerlig, så der skabes rammer, der giver den enkelte mulighed for at anvende sine evner optimalt. Arbejdspladsen får med sin rummelighed og bistand fra Jobcoach'ene både en ekstra arbejdskraft og et rummeligt syn på et mangfoldigt samfund. Der kan på den måde tales om en givtig ordning og en inklusion til arbejdsmarkedet.

Inklusionen mindsker isolation og udstødning fra det øvrige samfund, ved at den udviklingshæmmede i størst muligt omfang er uden for de institutionelle rammer og så tæt på et arbejdsliv som muligt. Brugerne modtager "løn" fra Bilka, som dog også bliver suppleret op af kommunen til den generelle brugerløn, der gives i de øvrige værkstedstilbud på handicapområdet.

Københavns Kommunes beskyttede værksted Svanevej og underafdelingen Jopshoppen skal fremadrettet tilbyde udviklings- og

uddannelsesmiljøer med oplæring i arbejdsplads relaterede opgaver og sociale kompetencer. Før Bilka projektet blev startet, har der ikke i Københavns Kommune været tilbud med en så direkte tilknytning til det ordinære arbejdsmarked. De eksisterende alternativer vil være en plads på eksempelvis et beskyttet værksted, hvor man ikke får tilknytningen til det ordinære arbejdsmarked, og dermed får man heller ikke den samme kompetenceudvikling.

Tilbud og ydelser i den sociale arbejdsmarkedsrettede indsats skal ske i en struktur, der sikrer socialfaglig ekspertise samt fastholdelse og udvikling af viden. Den sociale arbejdsmarkedsindsats indgår i et gensidigt forpligtende samarbejde med kommunen om at skabe tilbud, der kan identificere og styrke målgruppens arbejdsrelaterede ressourcer og kompetencer.

Målgruppen:

Målgruppen er udviklingshæmmede borgere over 25 år, bosat i Københavns Kommune, og brugere af kommunens dagtilbud efter lov om Social Service § 103 og 104. Dette er typisk udviklingshæmmede borgere, som modtager førtidspension.

Desuden kan der henvises øvrige udviklingshæmmede fra andre - eller egen forvaltning - eksempelvis udviklingshæmmede, der har været uden beskæftigelsestilbud, eller fra andre dagforanstaltninger.

Krav til målgruppen:

- Skal være fyldt 25 år
- Skal modtage førtidspension
- Skal have ønske om at arbejde på det ordinære arbejdsmarked
- Skal være selvtransporterende
- Skal være motiveret til at lære nye færdigheder
- Skal være mødestabil
- Skal være selvhjulpne mht. personlig hygiejne

Forløb:

- Den udviklingshæmmede, pårørende eller anden kontaktperson kan kontakte Jobshoppen for aftale om en afklarende samtale med en Jobcoach.
- Er den udviklingshæmmede ikke indskrevet på et af kommunens værksteder, skal en sagsbehandler i Socialforvaltningen kontaktes, så en visitation til Jobshoppen / Væveriet Svanevej kan effektueres.
- Jobcoach og ansøger udarbejder handleplan med ønsker og muligheder.
- Der udarbejdes en uddannelses- og arbejdsplan.
- Der aftales praktik efter afklaring på en arbejdsplads - i en af de etablerede grupper. Gennem praktikforløbet vil der være tale om oplæring i såvel arbejde som sociale kompetencer samt foregå en individuel kompetenceafklaring for det videre forløb.

- Der vil sideløbende blive tilbudt undervisning og oplæring i fag, arbejdspladskultur, løsning mv. Noget undervisning vil være obligatorisk, andet vil være et frivilligt tilbud.

Et forløb i Jobshoppen med undervisning, kvalificering, praktik og ansættelser på det ordinære arbejdsmarked i gruppe vil typisk forløbe over en periode på minimum 2 år.

Derefter vil der være en opfølgings periode, som kan strække sig over en årrække. Jobshoppen vil skabe et fagligt og socialt netværk som en del af konceptet.

Økonomi:

Visitation til Jobshoppen / Svanevej koster en værkstedsplads de første 3 år. Forbliver man som bruger i Jobshoppen vil prisen for opfølgning mv. forventes at reduceres til en tredjedel af en fuld pladspris. Med i prisen følger tillige tilbud om fagligt og socialt netværk.

Prisen for en værkstedsplads til Jobshoppen / Svanevej er på 81.000 kr. årligt. Visitation til et af kommunens dagtilbud foregår i Mål og Rammekontoret for Handicappede, efter forbehandling i et handicapcenter af visitationsteamet.